

[P. M. Dam.]

nes responsum fremgik det, at den i hjemmestyrelsen nedfældede bortdelegering af lovgivningsmagten til lagtinget ikke stred imod grundloven.

Vore modstandere anførte også og angav det som et vægtigt moment, at i 1915, da grundlovens paragraf vedrørende lovgivningsmagten blev vedtaget, havde de lovgivende herrer næppe forudset muligheden af en bortdelegering af regeringens og kongens lovgivningsmagt, selvom det kun drejede sig om begrænsede områder for en meget stærkt afgrænset lille del af rigets indbyggere.

Her stiller forholdet sig helt anderledes, efter at forudsætningen for hjemmestyrelsen i relation til grundlovens lovgivningsparagraf nu har været til fornyet behandling hos professorerne i grundlovsudvalget og i rigsdagen forinden grundlovens vedtagelse. Efter forelæggelsen af det af den højtærede statsminister indhentede responsum fra de herrer professorer Alf Ross og Poul Andersen, hvori disse igen erklærer hjemmestyrelsen hjemlet i grundloven, og efter at det samlede grundlovsudvalg, hvor alle partier er repræsenteret, og det samlede folketing ikke har reageret imod professorernes responsum og således må siges at have tiltrådt det, må al tvivl om lagtingets lovgivningsmagt på de i hjemmestyrelsen nærmere bestemte områder siges at være udelukket.

Hvis der efter mit skøn var nogen grund til tvivl om hjemmestyrelsen grundlovs-mæssige lovgivningshjemmel, kunne hverken jeg eller nogen, der går ind for nyordningen, stemme for grundloven uden en tilføjelse til § 3. Såfremt der ikke fra nogen af det høje tings medlemmer reageres imod min opfattelse, føler jeg mig i overensstemmelse med samtlige det høje tings medlemmer i dette for mig som færøsk repræsentant så afgørende spørgsmål, og jeg vil ikke alene stemme for grundloven; men gøre mit til, at man gør det på. Færøerne.

Edvard Sørensen: Når vi nu står overfor afstemningen ved tredje behandling af Danmarks Riges Grundlov, finder jeg det naturligt at fremsætte nogle bemærkninger.

Jeg har aldrig, og ønsker heller ikke at gøre det nu, lagt skjul på, at jeg havde ønsket at bevare tokammersystemet, og det er ikke uden ængstelse, at jeg ser frem-

tiden i møde under den etkammerordning, der nu vil blive vedtaget.

Når jeg har ønsket at bevare et tokammersystem, er det af flere grunde. Den væsentligste er, at en pludselig stemningsbølge i befolkningen da ikke straks kan ændre lovgivningen. Når der er to kamre med forskellig opbygning og valgdage, vil der gå et stykke tid, inden en stemningsbølge slår igennem; der vil blive tid til en afklaring af, om det er noget, der har hold i befolkningen, eller det er noget, der hurtigt forsvinder igen. En mere rolig udvikling vil da være mulig. Hvis vi under et etkammersystem tænkte os, at et flertal gennemførte en vidtgående socialiserings- eller ekspropriationspolitik, ville det — selvom næste valgdag gav et andet flertal, der havde vilje til at føre denne lovgivning tilbage — være vanskeligt, for ikke at sige umuligt, at føre en sådan lovgivning tilbage, således at alt blev som før for den enkelte borger.

Dertil kommer, at den type rigsdagsmænd, som vi igennem årene har set i landstinget, stort set vil forsvinde. For mig er der ingen tvivl om, at det vil være et tab for lovgivningen. Der har i mangfoldige tilfælde været medlemmer i landstinget, hvis personlighed og indsats har affødt beundring.

De to behandlinger af lovforslagene har efter min mening været meget nyttige; de vil blive et savn og medføre usikkerhed under et etkammersystem. Jeg har længe været klar over, at der ikke her på rigsdagen var flertal for at bevare et tokammersystem, og at man måtte forudse, at et etkammersystem ville blive resultatet af forhandlingerne. Jeg skal ikke bestride, at der kan leves og regeres under eet kammer, men det havde været ønskeligt, når vi skulle have en etkammerordning, om der havde været flere og vægtigere sikringer for mindretallet og befolkningen, end der findes i forslaget; men heller ikke dette har der været vilje til og mulighed for at få gennemført, hvad jeg for mit vedkommende meget beklager.

Arbejdsbestemmelsen vil givet vække betænkeligheder hos mange vælgere; selvom der kan siges meget om dens vage udformning, og da den hører med til menneskekretthederne, bør den findes i grundloven. Det havde også været ønskeligt, om selve berettigelsen af en vedtaget ekspropriationslov var faldet ind under de forhold, der kunne bringes ind for domstolene til afgørelse. Nu ligger det sådan, at det er